

ASUTAJA OOTUSED SIHTASUTUSELE EESTI ARHITEKTUURIMUUSEUM

❖ Sissejuhatus

Riigi kui asutaja ootused Sihtasutusele Eesti Arhitektuurimuuseum (edaspidi *sihtasutus*) tulenevad strateegiast „Eesti 2035“, „Kultuuri arengukavast 2021–2030“, Rahvusvahelise Muuseumide Nõukogu ICOM eetikakoodeksist ning muuseumiseadusest. Ootused on kooskõlas sihtasutuse põhikirjaga.

Eesti Vabariik, asutajaõiguste teostajana Kultuuriministeerium, seab sihtasutusele neli peamist eesmärki:

- ❖ **aidata kaasa kvaliteetse kujundatud keskkonna väärtustamisele ja arhitektuurialase teadlikkuse tõstmisele;**
- ❖ tagada riigile kuuluva muuseumikogu pikaajaline säilimine ja arendamine;
- ❖ järgida sotsiaalse vastutuse põhimõtteid ning head juhtimistava;
- ❖ muuseumi jätkusuutliku majandustegevuse tagamine.

Seatavate eesmärkide täitmise eest vastutavad sihtasutuse nõukogu ja juhatus. Asutaja ootuste täitmise seire toimub igal aastal perioodil veebruar–märts, st enne majandusaasta aruande kinnitamist sihtasutuse nõukogus. Asutaja ootusi uuendatakse vajaduse korral.

❖ Riigi osalemise põhjus sihtasutuse asutamisel

Riik asutab Sihtasutuse Eesti Arhitektuurimuuseum, et tagada sihtasutuse avaliku funktsiooni ja eesmärkide täitmine, milleks on vara valitsemise ja kasutamise kaudu koguda, säilitada, uurida ning vahendada **Eesti arhitektuuriga seotud materjali ning panustada seeläbi valdkonna arengusse ja professionaalsesse mõtestamisse**. Riigile kuuluvasse muuseumikogusse, mida sihtasutus hakkab kasutama halduslepingu alusel, kuulub väärtuslik osa Eesti kultuuripärandist, mille hoidmine ja arendamine on avalik huvi.

❖ Strateegilised valdkondlikud eesmärgid

Sihtasutuse eesmärkide täitmist jälgitakse järgmiste võtmeindikaatorite¹ alusel:

- 1) valdkonna esindajate rahulolu;
- 2) külastajate rahulolu;
- 3) töötajate rahulolu.

Täpsemad valdkonnapõhised ootused Sihtasutusele Eesti Arhitektuurimuuseum on järgmised:

- 1. Panustada valdkonna arengusse arhitektuuri professionaalse mõtestamise ja vahendamise kaudu erinevatele sihtgruppidele. Sidudes seejuures pärandit kaasaegsete vaatenurkadega, tehes rahvusvahelist koostööd ning tutvustades Eesti arhitektuuripärandit mujal maailmas ning võimaldades Eesti publikul saada osa rahvusvahelisest pildist.**

Tulemusindikaatorid:

- 1.1. Ajutiste näituste, publikuprogrammide, erialaste ürituste ja rahvusvaheliste koostööprojektide arv
- 1.2. Sihtgruppide mitmekesisus

- 2. Hoida kogumispõhimõtted ajakohased ja täiendada muuseumikogu järjepidevalt kogumispõhimõtete alusel.**

Tulemusindikaatorid:

- 2.1. Uute museaalide vastavus kehtivatele kogumispõhimõtetele
- 2.2. Muuseumikogu täiendamise otsuste põhjendus

¹ Võtme- ja tulemusindikaatorite rakendamise metoodika (sh kasutatavad mõisted) ning baas- ja sihttasemete kohta koostatakse Kultuuriministeeriumi, sihtasutuse nõukogu ja juhatuse koostöös asutaja ootuste dokumendi lisa

3. Säilitada muuseumikogu turvalistes ja stabiilsetes tingimustes.

Tulemusindikaatorid:

- 3.1. Nõuetekohast säilitamist tagava hoidlapinna osakaal hoidlate kogupinnast
- 3.2. Rahuldava füüsilise seisukorraga museaalide osakaal museaalide koguarvust

4. Võimaldada huvilistele ligipääs muuseumikogule ja algatada muuseumikoguga seotud ja muuseumi missioonist tulenevaid uurimisprojekte.

Tulemusindikaatorid:

- 4.1. Foto- ja dokumendikogu kättesaadavus MuIS-is
- 4.2. Uurimisprojektide arv aastas, sh koostööprojektide arv

5. Pakkuda muuseumi missioonist, kogust ja eesmärkidest lähtuvat unikaalset ja inspireerivat näituseprogrammi ja sellega seotud haridustegevusi.

Tulemusindikaatorid:

- 5.1. Muuseumi külastajate arv aastas, sh piletiga külastajate arv
- 5.2. Haridustegevustes osalejate rahulolu pakutud tegevustega
- 5.3. Aasta jooksul tegevusest osa saanud laste ja noorte arv
- 5.4. Aasta jooksul tegevusest osa saanud täiskasvanute arv

6. Tagada muuseumikogusse kuuluvate autoriõigustest vabade teoste digikujutiste vabakasutus.

Tulemusindikaatorid:

- 6.1. MuIS-is on määratud õiged litsentsid
- 6.2. Muuseumi veebilehel on vabakasutuse kohta asjakohane selgitus

7. Hoida muuseumi näitused külastajatele avatud vähemalt kuuel päeval nädalas, sh nädalavahetustel ja üldjuhul ka riigipühadel, ning vähemalt suvehooajal iga nädal vähemalt ühel tööpäeval kauem kui kella 18.00-ni.

Tulemusindikaator:

- 7.1. Muuseumi lahtiolekuajad

8. Lähtuda kõigi teenuste pakkumisel ligipääsetavuse ja universaalsisaini põhimõtetest arvestamaks kasutajate vajadustega kogu nende elukaare ulatuses: lapsed, eakad, erivajadusega inimesed, lapsevanemad, ajutise tegevuspiiranguga inimesed, erineva keele- ja kultuuritaustaga inimesed ja kõik teised. Analüüsida teenuseid nn suutlikkussurvest ja kogemuse terviklikkusest lähtudes: st millist võimekust või suutlikkust iga konkreetne teenus kasutajalt igas üksikus kasutusetapis nõuab ning kuidas on võimalik teenust kõigile kasutajasõbralikumaks muuta või alternatiive pakkuda. Suuremaid investeeringuid nõudvate muudatuste puhul koostada tegevuskava.

Tulemusindikaator:

- 8.1. Enesehindamine kõigi teenuste lõikes, tegevuskava koostamine puuduste likvideerimiseks ja selle täitmine

9. Vähendada muuseumi keskkonnajalajälge.

Tulemusindikaatorid:

- 9.1. Elektri- ja soojusenergia kasutus aastas
- 9.2. Vee kasutus aastas
- 9.3. Jäätmete liigiti kogumine ja sorteerimata olmeprügi kogus aastas
- 9.4. Keskkonnahoidlike hangete osakaal kõigist hangetest aastas
- 9.5. „Rohelise muuseumi“ ja/või „Rohelise võtme“ märgise saamine/hoidmine

❖ Finantseesmärgid

Kasumi teenimine ei ole riigi asutatud sihtasutuste tegevuseesmärk. Vaatamata sellele on vaja jälgida, et sihtasutus tegutseks oma eesmärkide saavutamisel neile eraldatud rahaliste vahenditega võimalikult kulutõhusalt.

Võtmeindikaatorid on järgmised:

- 1) majandustegevusest laekuva tulu osakaal kogutulust (v.a investeeringutoetused);
- 2) lühiajaliste võlgnevuste kattekordaja.

Strateegiliste valdkondlike eesmärkide saavutamist ja tegevuse jätkusuutlikkust peavad toetama järgmised finantseesmärgid ja -põhimõtted:

1. Tõhusus ja jätkusuutlikkus:

- a. majandustegevus peab toimuma ressursisäästlikult;
- b. keskpikas ajahorisondis (4 a) summeerituna ei tohi kulude kasv (ilma amortisatsioonita) ületada tulude kasvu;
- c. leitud on võimalused ühistegevusteks ja omavahel ressursside jagamiseks nii arhitektuuri- kui ka disainivaldkonna organisatsioonidega.

2. Investeeringupoliitika:

- a. sihtasutuse põhitegevuse arendusliku iseloomuga investeeringuid tehakse lähtudes nõukogu otsusest ning need kaetakse üldjuhul sihtasutuse majandustegevusest laekunud tulust ja avalikest siseriiklikest ja välisvahendite taotlusvoorudest;
- b. kõik plaanitavad investeeringud peavad olema põhjalikult läbi analüüsitud ning kaasnevad riskid tuvastatud ja arvesse võetud;
- c. üksikobjektide investeeringuotsuste ettevalmistamisel ja alternatiivide analüüsil lähtutakse põhimõttest, et arendusprojekt peab olema jätkusuutlik ja tasuv, st mitte suurendama sihtasutuse püsikulusid määral, mida projekti tulud ei kata;
- d. uute hoonete ehitamisele eelistatakse olemasolevate hoonete (eelkõige mälestiste) renoveerimist.

3. Sihtasutuse eelarve kavandamisel tuleb lähtuda põhimõttest, et riigi toetust kasutatakse esmajärjekorras asutaja ootuste lisas ¹² loetletud baasteenuste osutamiseks ja asutaja ootuste dokumendis nimetatud strateegiliste valdkondlike eesmärkide saavutamiseks. Lisateenused on teenused, mille osutamine ei ole sihtasutuse põhitegevus. St et sihtasutus võib, aga ei pea neid pakkuma. Muuseumiseaduse (§ 20 lg 2) kohaselt ei tohi lisateenused takistada põhiülesannete täitmist, need peavad olema isetasuvad (soovituslikult kasumlikud) ning nende osutamise otsesteks kuludeks ei või kasutada riigi tegevustoetust.

❖ Juhtimiskvaliteedi eesmärgid

Eesmärk on, et sihtasutuse juhtimise ja teenuste kvaliteet tõuseks ning maksumaksja raha on seeläbi tõhusalt kasutatud. Oluline on juhatuse ja nõukogu liikmete kompetentsipõhine valimine ja määramine (esindatud on sisutegevuse, juhtimise, finants, õiguse jm asjakohased kompetentsid), liikmete vastastikune hea koostöö ning tõhus toimimine.

1. Sihtasutus on töötajaid ja koostööpartnereid väärtustav, paindlik, efektiivselt majandatud kaasaegne organisatsioon, mis rakendab sobivat **juhtimissüsteemi** ja **hindab** regulaarselt selle toimimist (nt ISO standard 9001, CAF-mudel, hindamine siseauditite abil jms). Selleks toimub muu hulgas:
 - 1.1. kord aastas **nõukogu esimehe koostöövestlus** juhatuse liikmega;
 - 1.2. kord aastas **nõukogude liikmete enesehindamine** ning **juhatuse liige annab tagasisidet nõukogu liikmete tööle**³.
2. Sihtasutus lähtub andmete töötlemisel ning infosüsteemide pidamisel, kasutamisel ja arendamisel **avaliku sektori infoturbe nõuetest**⁴ ning **Kultuuriministeeriumi haldusala IKT teenuste korraldamise põhimõtetest**⁵.
Tulemusindikaator: küberhügieeni koolituse (digitesti) läbinud töötajate osakaal aastas kõikidest asutuse töötajatest, kellele test saadeti.

² On samuti osa eelmises viites nimetatud lisast.

³ Korraldab Kultuuriministeerium.

⁴ <https://eits.ria.ee/>

⁵ Heaks kiidetud Kultuuriministeeriumi IT nõukogu 31.10.2022 koosolekul.

3. Juhatuse liikmele **tulemustasu maksmine on seotud mh asutaja ootuste täitmisega** (on sõlmitud tulemusleping või kokkulepe fikseeritud muul moel).
4. Sihtasutusele on koostatud arengukava aasta jooksul alates juhatuse liikme ametisse asumisest.